

Arş. Gör. Mustafa İsmail ÇALIŞ

İKİ ORTAKLI LİMİTED ŞİRKETLERDE KİLİTLENME (PAT) DURUMU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM İKİ ORTAKLI LİMİTED ŞİRKETLERDE KİLİTLENME

I. LİMİTED ŞİRKETTE İKİ ORTAKLI YAPI VE KİLİTLENME KAVRAMI.....	3
A. Limited Şirketin Temel Esasları	3
B. Hukuki Nitelik ve Karakteristik Özellikler	7
C. İki Ortaklı Limited Şirketlerin Hukuki Yapısı ve Özellik Arz Eden Nitelikleri	9
D. Kilitlenme Kavramı.....	12
II. İKİ ORTAKLI LİMİTED ŞİRKETLERDE KİLİTLENMENİN GÖRÜNÜM BİÇİMLERİ	15
A. Genel Kurulda Karar Alma Sürecinin Kilitlenmesi.....	15
1. Ön Açıklamalar.....	15
2. Genel Kurulun Toplanması ve Karar Alınması	16
a. Genel Kurulda Toplantı Türleri	16
b. Genel Kurulda Yetersayılar.....	18
(1) Toplantı ve Karar Yetersayısı.....	18
(2) Genel Kural: Olağan Yetersayı.....	19
(3) Özel Yetersayıların Öngörüldüğü Haller.....	21
(i) Önemli Kararlar	21

(ii) Ortaklık Sözleşmesinde Yapılacak Değişiklikler..	23
(iii) Yapısal Değişikliklere İlişkin Kararlar	24
3. İki Ortaklı Limited Ortaklık Genel Kurulunda Yaşanabilecek Kilitlenme Durumları	25
a. Ortakların Eşit Esas Sermaye Payına Sahip Olması	25
b. Azınlık Ortağa Oyda İmtiyaz Tanınması.....	27
c. Ortaklardan Birinin Veto Hakkının Bulunması	29
d. Kanunda Öngörülen Nisapların Ağırlaştırılması.....	32
B. Müdürler Kurulunda Karar Alma Sürecinin Kilitlenmesi	33
1. Ön Açıklamalar.....	33
2. Müdürler Kurulunun Oluşumu ve İşleyişi.....	34
3. Müdürler Kurulunda Kilitlenme.....	38
a. Sorunun Ortaya Konulması	38
b. Müdürler Kurulunun Toplanamaması.....	39
c. Müdürler Kurulunun Karar Almada Kilitlenmesi	40
C. Ortaklığın Temsilinde Yaşanan Kilitlenme	44
1. Ön Açıklamalar.....	44
2. Limited Ortaklığın Temsiline İlişkin Genel Esaslar	44
3. İki Ortaklı Limited Ortaklığın Temsilinde Ortaya Çıkan Kilitlenme	49
a. Sorunun Ortaya Konulması	49
b. Birlikte Temsil Durumunda	50
c. Münferit Temsil Durumunda	52

İKİNCİ BÖLÜM

İKİ ORTAKLI LİMİTED ŞİRKETLERDE KİLİTLENMENİN HUKUKİ SONUÇLARI

I. LİMİTED ŞİRKETTEN ÇIKMA VE ÇIKARILMANIN GÜNDEMİ GELMESİ	53
--	----

A. Ortaklardan Birinin Haklı Sebep ile Ortaklıktan Çıkma Talebinde Bulunması.....	53
1. Limited Şirketten Çıkma Kurumu.....	53
2. Haklı Sebep Dayanan Çıkma Hakkı.....	54
a. Kanuni Düzenleme	54
b. Haklı Sebep Kavramı.....	54
c. İki Kişilik Ortaklıkta Kilitlenme Durumlarının Çıkma Hakkı Bakımından Haklı Sebep Arz Edip Etmeyeceği	56
d. İki Ortaklı Limited Şirkette Haklı Sebep ile Çıkma Hakkının Kullanılması	57
B. Limited Şirketten Çıkarılmanın Gündeme Gelip Gelmeyeceği Sorunu	58
1. Limited Şirketten Çıkarılma Kurumu.....	58
2. Ortaklık Sözleşmesinde Yer Alan Sebeplerle Ortağın Çıkarılması.....	59
a. Kanuni Düzenleme	59
b. İki Ortaklı Limited Şirkette Sözleşmesel Çıkarma Hakkının Kullanılmasına İlişkin Esaslar	60
c. İki Ortaklı Limited Şirket Genel Kurulunda Çıkarmaya İlişkin Karar Yetersayısının Kural Olarak Sağlanamayacak Olması.....	61
3. Mahkeme Kararı ile Ortağın Çıkarılması.....	62
a. Kanuni Düzenleme	62
b. İki Ortaklı Limited Şirkette Çıkarma Davası.....	63
(1) Dava Şartı: Usulüne Uygun Alınmış Genel Kurul Kararı	63
(2) İki Ortaklı Limited Ortaklıklarda Ortağın Çıkarılmasında Genel Kurul Kararı Aranması Sorunu64	
(i) TTK 621/1-h'de Öngörülen Nisabın Değerlendirilmesi.....	64
(ii) Limited Şirket Ortağının Kendisini Çıkarmaya Yönelik Genel Kurul Kararının	

Alınmasında Oy Hakkına Sahip Olup Olmadığı Sorunu.....	65
(iii) Yargıtay Uygulaması ve Doktrindeki Görüşler	67
(iv) Değerlendirme ve Görüşümüz.....	71
II. HAKLI SEBEPLE MÜDÜRÜN AZLI DAVASI AÇILMASI	75
A. Ön Açıklamalar.....	75
B. Müdürün Genel Kurul Kararı ile Görevden Alınması ve Yönetim Hakkının veya Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması	76
1. Kanuni Düzenleme	76
2. İki Ortaklı Limited Şirketin Genel Kurulunda Kilitlenme Sebebiyle Azil Kararı Alınmaması Durumu	77
C. Mahkeme Kararı ile Yönetim ve Temsil Yetkisinin Kaldırılması....	78
1. Kanuni Düzenleme	78
2. İki Kişilik Limited Şirkette Müdürün Mahkeme Kararı ile Yönetim ve Temsil Yetkisinin Kaldırılması	79
III. ORGAN EKSİKLİĞİ VE GENEL KURULUN TOPLANAMAMASI NEDENİNE DAYALI FESİH DAVASI AÇILMASI.....	81
A. Ön Açıklamalar.....	81
B. Kanuni Düzenleme	81
C. İki Ortaklı Limited Şirkette Yaşanan Kilitlenme Durumunda TTK m. 636/2'nin Uygulama Alanı Bulup Bulmayacağı Sorunu ..	82
1. Sorunun Ortaya Konulması	82
2. Doktrindeki Görüşler.....	84
a. Organ Eksikliği Kabul Edenler	84
b. Organ Eksikliğini Reddedenler	85
3. Yargıtay'ın Tutumu	86
4. Görüşümüz.....	87
IV. HAKLI SEBEPLE ORTAKLIĞIN FESHİ DAVASI AÇILMASI	89
A. Ön Açıklamalar.....	89
B. Kanuni Düzenleme	89

C. İki Ortaklı Limited Şirkette Yaşanan Kilitlenmenin Haklı Sebeple Fesih Davasına Konu Olması	90
1. Davanın Temel Şartı: Haklı Sebep.....	90
2. İki Ortaklı Limited Şirkette Kilitlenme Durumlarının Ortaklığın Feshi Açısından Haklı Sebep Arz Edip Etmeyeceği	92
D. İki Ortaklı Limited Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davasında Özellik Arz Eden Durum: Davanın Diğer Ortağa Yöneltilmesi	94
1. Ön Açıklamalar.....	94
2. Doktrindeki Görüşler.....	95
3. Yargıtay'ın Tutumu	97
4. Değerlendirme ve Görüşümüz	99

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İKİ ORTAKLI LİMİTED ŞİRKETLERDE KİLİTLENMENİN ORTADAN KALDIRILMASI VE ÖNLENMESİ

I. MAHKEME KARARI İLE KİLİTLENMENİN ORTADAN KALDIRILMASI.....	109
A. İki Ortaklı Limited Şirketin Kilitlenmesi Sebebiyle Açılacak Davaların Çözüm Sağlayıp Sağlamayacağı Sorunu.....	109
1. Haklı Sebeple Şirketten Çıkma Davasının Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi (TTK m. 638/2).....	109
a. Sorunun Ortaya Konulması.....	109
b. İki Ortaklı Limited Şirketten Çıkan Ortağa Ayrılma Payı Ödenmesinin Doğuracağı Olumsuz Sonuçlar.....	110
c. Çıkma Hakkını Kullanan Ortak Bakımından Doğacak Sonuçlar.....	112
2. Haklı Sebeple Müdürün Azli Davasının Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi (TTK m. 630/2).....	114

3. Organ Eksikliği Sebebiyle Fesih Davasının Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi (TTK m. 636/2)..... 116
4. Haklı Sebep Fesih Davasında Mahkemece Feshe Karar Verilmesinin Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi (TTK m. 636/3) 118
- B. Haklı Sebep Fesih Davasında Mahkemece Alternatif Çözümlere Hükmedilmesi ve Özellikle Şirketin Bölünmesine Karar Vermek Suretiyle Kilitlenmenin Ortadan Kaldırılması (TTK m. 636/3) 121
 1. Mahkeme Tarafından Hükmedilecek Alternatif Çözümün Taşınması Gereken Temel Nitelikler ve Hâkimin Takdir Yetkisi..... 121
 2. Mahkemece Ortaklık Sözleşmesine Müdahale Edilmesi Suretiyle Kilitlenmenin Ortadan Kaldırılması 123
 - a. Mahkemece Ortaklık Sözleşmesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Temel Prensipler 123
 - b. Mahkemece Genel Kurul ve Müdürler Kurulu Toplantı ve Karar Yetersayılarına Müdahale Edilmesi Suretiyle Kilitlenmenin Giderilmesi 125
 - c. Mahkemece Oy Hakkına Müdahale Edilmesi Suretiyle Kilitlenmenin Giderilmesi 127
 - d. Mahkemece Genel Kurul ve Müdürler Kurulunda Üstün Oy Hakkı Tanınması Suretiyle Kilitlenmenin Giderilmesi 129
 - e. Mahkemece Veto Hakkının Kaldırılması Suretiyle Kilitlenmenin Giderilmesi..... 130
 - f. Üçüncü Kişinin Müdür Olarak Atanması Suretiyle Müdürler Kurulunda Yaşanan Kilitlenmenin Giderilmesi 131
 - g. Mahkemece Ticari Temsilci Atanması Suretiyle Temsilde Yaşanan Kilitlenmenin Giderilmesi 132
 - h. Ara Sonuç..... 133

-
3. Mahkemece Ortaklardan Birinin Şirketten Çıkarılmasına Karar Vermek Suretiyle Kilitlenmenin Ortadan Kaldırılması 134
 - a. Mahkemece Fesih Yerine Davacı Ortağın Çıkarılmasına Karar Verilmesinin Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi 134
 - b. Mahkemece Diğer (Davalı) Ortağın Çıkarılmasına Karar Verilmesi 136
 - c. Mahkemece Çıkarılmasına Karar Verilen Ortağın Ayrılma Payından Diğer Ortağın Sorumlu Tutulup Tutulmayacağı Meselesi 137
 - (1) Sorunun Ortaya Konulması 137
 - (2) Değerlendirme ve Görüşümüz 138
 4. Mahkemece Ortaklardan Birinin Esas Sermaye Paylarının Devralınmasına Hükmederek Kilitlenmenin Ortadan Kaldırılması 142
 - a. Ön Açıklamalar 142
 - b. Mahkemece Ortaklardan Biri Hakkında Diğer Ortağın Paylarını Satın Alma Yükümlülüğü Öngörülmesi 142
 - c. Mahkemece Artırma Yapılması Yoluyla Esas Sermaye Paylarının Satışa Çıkarılması ve Devrine Hükmedilmesi 145
 - (1) Sorunun Ortaya Konulması 145
 - (2) Artırma Yoluyla Satışa İlişkin Temel Esaslar 149
 - (3) İki Kişilik Limited Şirketin Haklı Sebep Feshi Davasında Artırma Suretiyle Esas Sermaye Paylarının Satışı 152
 - d. Mahkemece Esas Sermaye Payını Devredecek Ortağın ve Devir Bedelinin Rulet Yönteminden Faydalanılarak Tespit Edilmesi 154
 5. Mahkemece Ortaklığın Bölünmesine Karar Verilmesi 155
 - a. Ön Açıklamalar 155
 - b. Bölünme Kavramı ve Kanuni Düzenleme 157

c.	Limited Ortaklıkta Bölünmenin Esasları	158
d.	Bölünme Türlerinin Mahkemece Verilecek Alternatif Çözüm Kararı Bakımından İncelenmesi	159
(1)	Tam Bölünme ve Kısmi Bölünme	159
(2)	Devralma Yoluyla Bölünme ve Yeni Kuruluş Yoluyla Bölünme	160
(3)	Oranın Korunduğu (Simetrik) Bölünme ve Oranın Korunmadığı (Asimetrik Bölünme)	161
e.	Mahkemenin Bölünmeye Hükmetmesinin İki Ortaklı Limited Şirkette Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi.....	162
(1)	Genel Olarak	162
(2)	Asimetrik Bölünme Yoluyla Kilitlenmenin Aşılması	165
(3)	Ortakların Aynı Ortaklık Çatısı Altında Ortaklık İlişkinsini Sürdüremelerinin Önlenmesi Suretiyle Kilitlenmenin Aşılması.....	167
II.	SÖZLEŞMESEL YOLLARLA İKİ ORTAKLI LİMİTED ŞİRKETTE KİLİTLENMENİN ÖNLENMESİ.....	169
A.	Ortaklık Sözleşmesine Konulacak Hükümlerle Kilitlenmenin Aşılması.....	169
1.	TTK m. 577 Hükümünün Tanıtılması ve Özellikle Kilitlenmenin Aşılmasına Yarayacak Hususlar	169
2.	Ortaklık Sözleşmesinde Alım veya Satım Hakkı Tanınması Suretiyle Kilitlenmenin Aşılması	172
a.	Kanuni Düzenleme (TTK m. 577/1 (b)).....	172
b.	Hükümde Yer Verilen Hakların Tanıtılması.....	173
c.	Alım veya Satım Hakkının Ortaklık Sözleşmesi ile Tanınması Usulü.....	177
d.	Alım veya Satım Haklarının Kullanılması	179
(1)	Beyan	179
(2)	Devir Sözleşmesinin Kurulması	181
(3)	Tasarruf İşleminin Gerçekleştirilmesi	182

e.	Diğer Ortağın İfadan Kaçınması ve İfaya Zorlama.....	186
f.	Ortaklık Sözleşmesinde Alım veya Satım Hakkı Tanınmasının İki Ortaklı Şirkette Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi	191
3.	Ortaklık Sözleşmesinde Birlikte Satma veya Birlikte Satışa Zorlama Hakkı Tanınması Suretiyle Kilitlenmenin Aşılması	193
a.	Birlikte Satma ve Birlikte Satışa Zorlama Haklarının Tanıtılması	193
b.	Ortaklık Sözleşmesinde Birlikte Satma veya Birlikte Satışa Zorlama Haklarına Yer Verilmesinin Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi.....	195
4.	Ortaklık Sözleşmesinde Ortaklardan Birine Genel Kurulda Üstün Oy Hakkı Tanınması Suretiyle Kilitlenmenin Aşılması.....	196
a.	Kanuni Düzenleme (TTK m. 577/1 (e))	196
b.	Ortaklık Sözleşmesi ile Üstün Oy Hakkı Tanınması Usulü.....	197
c.	Üstün Oy Hakkının İşlerlik Kazanması	198
d.	Üstün Oy Hakkının Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi.....	199
5.	Ortaklık Sözleşmesinde Çıkma Hakkı Tanınması Suretiyle Kilitlenmenin Aşılması	200
a.	Kanuni Düzenleme (TTK m. 577/1 (k)).....	200
b.	Ortaklık Sözleşmesinde Çıkma Hakkının Tanınması Usulü.....	201
c.	Sözleşmesel Çıkma Hakkının Kullanılması	203
d.	Sözleşmesel Çıkma Hakkının İki Ortaklı Limited Şirkette Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi.....	204
B.	Borçlar Hukuku Kaynaklı Sözleşmeler ile İki Ortaklı Limited Şirkette Kilitlenmenin Önlenmesi.....	206
1.	Ortaklar Sözleşmesi Kavramı ve İşlevi.....	206
a.	Kavram ve İşlev	206

b. Temel Özellikler ve Hukuki Nitelik.....	209
c. Ortaklar Sözleşmesinin Geçerliliği.....	212
2. Ortaklar Sözleşmesi ile Kilitlenmenin Önlenmesi Yolları	214
a. Ortaklardan Birinin Diğer Ortağın Paylarını Devralmasına Yönelik Ortaklar Sözleşmesi ile Kilitlenmenin Aşılması.....	214
(1) Ön Açıklamalar.....	214
(2) Ortaklar Sözleşmesinde Alım veya Satım Hakkı Tanınması Suretiyle Kilitlenmenin Aşılması	216
(i) Ortaklar Sözleşmesinde Alım veya Satım Haklarına Yer Verilmesi ve Hakların Kullanılması	216
(ii) Ortaklar Sözleşmesi ile Tanınan Alım ve Satım Haklarının İki Kişilik Şirkette Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevi.....	218
(3) Ortaklar Sözleşmesi ile Rulet Yönteminin (Russian roulette) Kararlaştırılması	219
(4) Ortaklar Sözleşmesi ile Shoot Out (Artırma) Yönteminin Kararlaştırılması	222
b. Oy Sözleşmeleri ile Kilitlenmenin Önlenmesi.....	224
(1) Ön Açıklamalar.....	224
(2) Oy Sözleşmeleri.....	225
(i) Kavram ve İşlev.....	225
(ii) Temel Özellikler ve Hukuki Nitelik.....	227
(iii) Oy Sözleşmelerinin Geçerliliği.....	228
(3) Oy Sözleşmelerinin İki Kişilik Şirkette Kilitlenmenin Aşılması Bakımından İşlevleri.....	231
SONUÇ	235
KAYNAKÇA.....	245